

Týždeň od 15. do 21. novembra

VÝKLAD PROROCKÝCH TEXTOV

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

Mat 5,17–48; 1Kor 16,20; Mat 4,1–11; Luk 10,25–28; Luk 24,25–27.44–49

ÚVODNÝ TEXT

A počnúc od Mojžiša a od všetkých prorokov, vykladal im, čo sa naňho vzťahovalo vo všetkých Písmach. (Luk 24,27)

V období po Ježišovom ukrižovaní a vzkriesení sa Kristus zjavil dvom kľúčovým učeníkom, z ktorých obaja vyznali: „A my sme dúfali, že on vykúpi Izrael. Dnes je však už tretí deň, ako sa to všetko stalo.“ (Luk 24,21) Učeníci očakávali Mesiáša, ktorý vyslobodí Židov spod rímskej nadvlády. Toto falošné očakávanie a následné sklamanie pramenilo zo zaujatého a jednostranného výkladu mesiášskych prorocietv Starej zmluvy.

Kristus vyriešil nedorozumenie týchto dvoch učeníkov tým, že im vysvetlil Písmo zo širšej perspektívy (Luk 24,25–27). Kristov výklad Písma im otvoril oči a spôsobil, že ich srdcia v nich horeli (Luk 24,31.32). Neskôr sa Ježiš zjavil aj väčšej skupine učeníkov v Jeruzaleme a On im „otvoril myseľ, aby chápali Písma“ (Luk 24,45; pozri aj Luk 24,33.36.44–49).

Tieto skúsenosti vyzdvihujú pozitívne výsledky správneho porozumenia prorockým spisom. Nesprávne chápanie prorocietv môže viesť k duchovnej katastrofe.

OSNOVA LEKCIE

Lekcia sa venuje kľúčovým zásadám správneho výkladu prorockých textov a biblických pasáží. Zdôrazňuje potrebu skúmať texty v ich literárnom a historickom kontexte a poukazuje na Ježiša Krista ako na ústredný bod, v ktorom sa naplňajú všetky zaslúbenia Písma.

- Mat 5,17–48: Biblia je najlepším vykladačom svojich vlastných textov (nedeľa)
- Iz 65,17–20; 1Kor 16,20: Dôležitosť pochopenia historického a literárneho kontextu Písma (pondelok)
- 1Moj 3,1–5; Mat 4,1–11: Nebezpečenstvo vytrhávania biblických veršov z kontextu (utorok)
- Luk 10,25–28: Potreba pokorného a dôsledného štúdia Božieho slova (streda)
- Luk 24,25–27.44–49: Kristus je kľúčom k správneému výkladu prorocietv (štvrtok)

BIBLIA AKO SVOJ VLASTNÝ VYKLADAČ

¹⁷Nemyslite si, že som prišiel zrušiť Zákon alebo Prorokov. Neprišiel som zrušiť, ale naplniť. ¹⁸Amen, hovorím vám: Pokiaľ sa nepominie nebo a zem, nepominie sa ani najmenšie písmenko, ani jediná čiarka zo Zákona, kým sa všetko nestane. ¹⁹Kto by teda zrušil čo len jedno z týchto najmenších prikázaní a učil by tak ľudí, bude označený za najmenšieho v nebeskom kráľovstve. Kto ich však bude zachovávať a učiť, bude označený za veľkého v nebeskom kráľovstve. (Mat 5,17–19)

Naša interpretácia (výklad) Písma je v mnohom ovplyvnený našimi očakávaniami a predpokladmi. Tí, ktorí považujú Bibliu len za zbierku starovekých dokumentov, nie sú schopní vidieť vzájomné prepojenie jednotlivých kníh. Ak však vezmeme do úvahy základný princíp, že „celé Písmo je Bohom vnuknuté a užitočné“ (2Tim 3,16), môžeme oceniť jeho vnútornú jednotu a nechať Bibliu, aby sa vykladala sama.

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Prečítaj si text Mat 5,17–48. Ako Ježiš vysvetlil učenie Starej zmluvy spomenuté v tejto pasáži?

Povrchné čítanie textu Mat 5,17–48 môže vyvolať dojem, že Ježiš nahrádzal učenie Starej zmluvy nejakým vlastným novým učením. Pozornejšie čítanie však jasne ukazuje, že Ježiš odhaľoval hlboké duchovné rozmery Starej zmluvy. V tomto zmysle naplnil zaslúbenie z Jer 31,31–33, že v rámci Novej zmluvy bude Boží zákon vložený do mysle a zapísaný do srdc Jeho ľudu (porovnaj s Heb 8,8–10; 10,16).

Niekedy sa výklad danej pasáže nachádza priamo v tej istej knihe ako konkrétny text. Napríklad v Daniel 2 nachádzame opis tajuplného sna kráľa Nebukadnesara (Dan 2,31–35), po ktorom nasleduje výklad tohto sna (Dan 2,36–45). Podobne v Matúš 13 po podobenstve o rozsievачovi (Mat 13,1–9) nasleduje Ježišov výklad tohto podobenstva (Mat 13,18–23).

Niekedy výklad posolstva poskytne neskorší prorok. Napríklad 2Kron 36,22.23 potvrdzuje naplnenie proroctva o sedemdesiatich rokoch, ako bolo predpovedané v Jer 25,11.12 a Jer 29,10. Mnohé starozmluvné predobrazy sa však naplnili v Kristovi a mnohé pasáže Starej zmluvy sú vyložené v Novej zmluve. „Stará zmluva je evanjeliom v obrazoch a symboloch. Nová zmluva je jeho podstatou. Jedna je rovnako dôležitá ako druhá.“ (2SM 104) Nová zmluva je skutočne inšpirovaným vykladačom Starej zmluvy.

- **Prečo je pri štúdiu Biblie kľúčové uvedomovať si naše predporozumenie? Prečo musí byť našim najdôležitejším predpokladom to, že jej dôverujeme ako Božiemu slovu a že ona má súdiť nás, nie my ju?**

APLIKÁCIA

HISTORICKÝ A KULTÚRNY KONTEXT

¹⁷Lebo hľa, ja tvorím nové nebesia a novú zem, na predchádzajúce sa viac nebude spomínať a ani neprídu na myseľ. ¹⁸Tešte sa však a ustavične jasajte nad tým, čo tvorím, lebo pozrite, ja tvorím jasajúci Jeruzalema radujúci sa ľud v ňom. ¹⁹Jasám v Jeruzaleme a radujem sa z jeho ľudu, nebude v ňom viac počuť hlas plaču a kvílenia. ²⁰Nebude tam viac dieťa, čo žije len pár dní, ani starec, ktorý by nezakúsil plnosť svojich dní. Mladík zomrie ako storočný, ale storočný hriešnik bude prekliaty. (Iz 65,17–20)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Ako rozumieš úvodnému textu (Iz 65,17–20)? Čo znamená, že na nových nebesiach a novej zemi „mladík zomrie ako storočný“ (Iz 65,20)?

Ak by sme vytrhli Iz 65,20 z jeho historického prostredia, mohli by sme ľahko predpokladať existenciu smrti a hriešnikov na nových nebesiach a novej zemi. Táto myšlienka je však v rozpore s Izaiášovými zaslúbeniami, že spravodliví mŕtvi budú vzkriesení (Iz 26,19) a že smrť a smútok nakoniec prestanú existovať (Iz 25,8; 65,19).

Text Iz 65,20 je zjavne písaný symbolickým jazykom. Veď ktorý mladík má sto rokov? Namiesto toho, ak čítame Iz 65,17–20 v jeho historickom kontexte, môžeme rozpoznať, že verš poeticky poukazoval na požehnanie, ktoré mal izraelský národ dostať, ale len pod podmienkou, že zostane verný ustanoveniam zmluvy (porovnaj s 5. Mojžišova 28). Podobne ako Ježiš v Matúš 24 prepojal blízke udalosti s tými neskoršími, Izaiáš tu robí to isté a ukazuje, že to, čo sa malo stať vtedy, malo byť predzvestou nových nebies a novej zeme.

V Izaiášovom podaní nie je nové stvorenie výlučne záležitosťou budúcnosti. Do prítomnosti vstupuje náhle prostredníctvom Božieho slávneho diela vykúpenia a odpustenia. Verš oznamuje, že už teraz, v súčasnej existencii Izraela, Boh víťazí nad smrťou. Táto myšlienka je vyjadrená zaslúbením dlhovekosti a odstránením detskej úmrtnosti (Iz 65,20). To všetko však len predznamenávalo to, čo napokon príde.

Prečítaj si 1Kor 16,20. Ako máme tento text aplikovať na našu súčasnú dobu a kultúru?

Aj pochopenie tohto verša si vyžaduje vnímanie jeho historického a kultúrneho kontextu. V gréckej kultúre novozmluvných čias sprevádzal pozdrav medzi príbuznými a blízkymi priateľmi bozk. Pavol dáva pokyny pre tento vrelý a láskyplný pozdrav medzi kresťanskými veriacimi v Rim 16,16; 1Kor 16,20; 2Kor 13,12 a 1Tes 5,26. Z kontextu môžeme vyvodit biblický princíp srdečného pozdravu veriacich a toho, aby sme v nich vyvolali pocit, že sú súčasťou Božej rodiny. V niektorých kultúrach by bozkávanie bolo nevhodné a kultúrne prijateľnejšie by bolo podanie ruky, objatie alebo úklon. Bez ohľadu na kultúrne vyjadrenie nás však Pavol povzbudzuje ku konaniu, ktoré spôsobí, že sa ľudia na cirkevných zhromaždeniach budú cítiť prijatí a milovaní.

APLIKÁCIA

- Akým konkrétnym prejavom úcty a prijatia môžeš dnes v tvojom zbore niekomu pomôcť, aby sa cítil ako súčasť Božej rodiny?

LITERÁRNY KONTEXT

¹Had bol najľstivejší zo všetkých polných zvierat, ktoré utvoril Hospodin, Boh. Povedal žene: „Naozaj vám Boh zakázal jesť zo všetkých stromov záhrady?“ ²Žena mu odpovedala: „Ovocie zo stromov v záhrade jesť smieme, ³ale o ovocí stromu, ktorý je uprostred záhrady, Boh povedal: „Nejedzte z neho, nedotknite sa ho, aby ste nezomreli!“ ⁴No had žene povedal: „Nie, určite nezomriete! ⁵Boh totiž vie, že v deň, keď budete z neho jesť, otvorí sa vám oči a budete ako Boh, budete poznať dobro i zlo.“ (1Moj 3,1–5)

Známa kazateľská anekdota hovorí o mužovi, ktorý čelil vážnym problémom a chcel spoznať Božiu vôľu. Otvoril Bibliu a náhodne položil prst na verš Mat 27,5: „Potom [Judáš] odišiel a obesil sa.“ Tento text ho zaskočil, preto zopakoval ten istý postup v snahe nájsť povzbudivejšie posolstvo, ale jeho prst pristál na Luk 10,37: „A Ježiš povedal: *Chod'a rob podobne!*“ Oba verše sú pravdivými výrokmi Písma, ale je potrebné im rozumieť v kontexte.

Mnohé skreslenia biblických posolstiev skutočne pochádzajú z bežnej praxe vytrhávania pasáží z ich literárneho kontextu. Takýto prístup otvára Písmo pre rôzne druhy nesprávnych výkladov.

Prečítaj si 1Moj 3,1–5 a Mat 4,1–11. Ako satan prekrútil Božie slová tým, že ich použil mimo kontextu?

Niektorí ľudia pristupujú k Písmu síce úprimne, ale pre nedostatok vedomostí skresľujú jeho posolstvo. Iní sa však takéhoto konania dopúšťajú úmyselne, tak ako satan v dvoch prípadoch spomenutých v textoch vyššie. Bez ohľadu na motiváciu je výsledok vždy škodlivý.

V záhrade Eden (1Moj 3,1–5; porovnaj so Zj 12,9) sa satan zjavil Eve ako príťažlivý a zvedavý had schopný hovoriť ľudskou rečou. Tým, že vytrhol Božie slová z ich pôvodného kontextu, satan ich najprv zovšeobecnil a potom ponúkol svoj vlastný klamlivý výklad.

Keď bol Ježiš vyvedený Svätým Duchom na púšť (Mat 4,1–11; Luk 4,1–13), satan prišiel na púšť pokušenia ako anjel svetla, aby Krista oklamal (RH, 18. december 1888). V rozhovore s Kristom satan citoval text Ž 91,11.12 tak, aby vyvolal dojem, že Boh ochráni aj tých, ktorí sa úmyselne vystavujú nebezpečným situáciám.

Skúsenosti z pokušenia v záhrade Eden a na púšti potvrdzujú existenciu veľkého sporu, ktorý zahŕňa aj výklad Božieho slova – hovoreného i písaného. Mali by nám pomôcť rozpoznať dôležitosť toho, aby náš výklad biblických pasáží zostal verný ich kontextu.

- **Prečo sa potrebujeme vyhýbať pokušeniu vytrhávať biblické verše z kontextu? Prečo je nebezpečné snažiť sa takto dokazovať svoju pravdu, bez ohľadu na to, či je náš názor správny?**

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

APLIKÁCIA

VÝZNAM TEXTU

²⁵Tu vystúpil jeden znalec Zákona a skúšal ho: „Učiteľ, čo mám robiť, aby som sa stal dedičom večného života?“ ²⁶Ježiš sa ho opýtal: „A čo je napísané v Zákone? Ako tam čítaš?“ ²⁷On odpovedal: „Milovať budeš Pána, svojho Boha, z celého svojho srdca, celou svojou dušou, celou svojou silou a celou svojou myslou, a svojho bližného ako seba samého.“²⁸ „Správne si odpovedal,“ povedal mu Ježiš. „Toto rob a budeš žiť!“ (Luk 10,25–28)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Všetci kresťania by mali rozumieť Biblii. Písmo je dostatočne jasné na to, aby všetci ľudia pochopili cestu spasenia. Zároveň je však dostatočne zložitá na to, aby bolo neustálou výzvou aj pre tie najbystrejšie mysle. Písmo je nekonečným pokladom spásneho poznania, ktoré sa nikdy nedá úplne vyčerpať.

Niektorí ľudia tvrdia, že Bibliu nie je potrebné vykladať. Ak by to tak bolo, prečo sa potom Ježiš v úvodnom texte (Luk 10,25–28) pýtal znalca Zákona: „A čo je napísané v Zákone? Ako tam čítaš?“ (Luk 10,26)?

Aby sme pochopili skutočný význam textu, mali by sme čo najlepšie rozumieť použitým slovám. Potom by sme mali pozorne vziať do úvahy ich zmysel v rámci príslušného literárneho kontextu, celkového biblického kontextu, ako aj historicko-kultúrneho prostredia. Naše závery by zároveň mali byť v súlade so všeobecným učením Písma. Porovnávanie paralelných textov – ako sa to často deje v štyroch evanjeliách – môže naše porozumenie obohatiť.

Porovnaj Mat 5,43–48 s Luk 6,27–36. Ako nám kontext Mat 5,43–48 a paralelný text Luk 6,36 pomáhajú lepšie pochopiť význam slova „dokonalý“ v Mat 5,48?

Jednou z najdôležitejších vlastností verného vykladača Písma je kombinácia dôslednosti a pokory. Pamätajme, že nikto z nás nie je vlastníkom pravdy. Slovmi apoštola Pavla, „teraz vidíme len akoby v zrkadle, v záhade“ (1Kor 13,12). Vždy by sme sa mali usilovať o zdravé učenie (2Tim 4,1–5). Kľúčovým princípom, ktorý by sme mali dodržiavať a z ktorého by sme mali vychádzať, je zamerať sa na to, čomu rozumieme a čo je zřejmé. To nám v mnohých prípadoch pomôže pochopiť skutočnosti, ktoré nám teraz možno nie sú jasné. Kým žijeme tu na zemi, vždy budeme mať mnoho nezodpovedaných otázok. Konečné, uspokojivé odpovede dostaneme až vo večnosti.

APLIKÁCIA

- Spomeň si na situáciu, keď ti na niečom veľmi záležalo, ale nemohol si to pochopiť a na vysvetlenie si musel dlho čakať. Ako by ti táto skúsenosť mohla pomôcť dôverovať Bohu v tých textoch v Jeho Slove, ktorým nateraz nerozumieš?

VÝKLAD PÍSMÁ

²⁵Ježiš im povedal: „Vy nechápaví a leniví srdcom uveriť všetko, čo hovoria proroci! ²⁶Či nemusel Kristus toto všetko pretrpieť a tak vojsť do svojej slávy?“ ²⁷A počnúc od Mojžiša a od všetkých prorokov, vykladal im, čo sa naňho vzťahovalo vo všetkých Písmach. (Luk 24,25–27)

Naše štúdium Biblie by sa malo zameriavať na dva hlavné ciele: osobný duchovný rast a vedenie iných k spasiteľnému vzťahu s Ježišom. Kristus charakterizoval pravého kresťana ako toho, koho Svätý Duch uvádza „do celej pravdy“ (Ján 16,13), kto žije „z každého slova, ktoré vychádza z Božích úst“ (Mat 4,4), a kto učí iných „všetko“, čo nám On prikázal (Mat 28,20).

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Prečítaj si Luk 4,16–30 a Luk 24,25–27.44–49. Čo sa môžeme naučiť zo spôsobu, akým tu Kristus vysvetľoval Písmo?

Ježiš Kristus bol, stále je a vždy bude „cesta, pravda i život“ (Ján 14,6). Napriek tomu bolo Jeho kázanie pevne ukotvené v Písme. Napríklad v Mar 1,14.15 sa píše: „Keď Jána uväznili, prišiel Ježiš do Galiley a hlásal Božie evanjelium. Hovoril: *Naplnil sa čas a priblížilo sa Božie kráľovstvo. Kajakte sa a verte v evanjelium!*“ Tento čas jasne poukazoval na udalosti opísané v Dan 9,24–27. V kázaní na vrchu (Matúš 5–7) Ježiš citoval 2Moj 20,13.14 (Mat 5,21.27). V Lukáš 4 Ježiš cituje Iz 61,1.2. Ježiš bol kazateľom, ktorý sa držal Písma ako autority.

Iný príklad nachádzame v Skutkoch 8, kde sa hovorí, že etiópsky dvoran „putoval do Jeruzalema, aby sa poklonil Bohu“ (Sk 8,27). To znamená, že poznal židovské náboženstvo a aspoň niektoré z jeho obradov. Dokonca vlastnil odpis knihy proroka Izaiáša, ktorý si počas cesty domov dychtivo čítal. Napriek tomu nedokázal pochopiť proroctvo o Služobníkovi nesúcom hriech, a preto hľadal niekoho, kto by mu ho vysvetlil.

Táto skúsenosť nás učí niekoľko dôležitých skutočností. Po prvé, samotné čítanie Písma nie vždy vedie k hlbšiemu porozumeniu textu. Po druhé, pri štúdiu Písma sa môžeme a mali by sme sa učiť jeden od druhého. Po tretie, máme osobnú povinnosť zdieľať neporušené biblické posolstvá s ostatnými.

Filipov výklad knihy proroka Izaiáša a ďalších starozmluvných pasáží viedol dvorana ku krstu (Sk 8,35–39; porovnaj so Ž 51,11–13). Náš výklad Písma by mal mať rovnaký cieľ (pozri Ján 17,17).

- **Hoci niekedy potrebujeme na správne porozumenie biblických textov pomoc, vždy musíme byť sami dostatočne presvedčení o tom, čomu veríme. Prečo je to tak?**

APLIKÁCIA

ČÍTANIE SPISOV ELLEN WHITEOVEJ

Ako máme čítať spisy Ellen Whiteovej? Tu je niekoľko usmernení, ako správne rozumieť jej spisom a ako ich aplikovať do svojho života.

Po prvé, začnime s modlitbou, pozitívnym postojom a otvorenou myslou, nie s pochybovačným duchom. Nastavenie našej mysle je ako sklíčko, ktoré sfarbuje všetko, čo počujeme, čítame a vidíme. Potrebuje, aby naše myslenie viedol Svätý Duch. Ako poznamenala samotná Ellen Whiteová: „Ak by si totiž chcel Písmo skúmať len preto, aby si v ňom našiel potvrdenie svojich názorov, biblická pravda ti zostane navždy skrytá. Čítaj Písmo, aby si poznal, čo hovorí Boh.“ (COL 112; KP 82) To isté platí aj o jej spisoch.

Po druhé, berme do úvahy kontext toho, čo čítame. Ľudia často zakladali svoje chápanie spisov Ellen Whiteovej na vytrhnutom vyhlásení alebo zlomku odseku oddelenom od pôvodného historického alebo literárneho kontextu. Ellen Whiteová napísala, že je potrebné brať do úvahy čas a miesto (1SM 57). Nešťastná prax ignorovania kontextu spôsobila a stále spôsobuje niektorým členom cirkvi nekonečné problémy.

Po tretie, zamerajte sa na princípy. Čo je hlavnou myšlienkou, ktorú Ellen Whiteová v konkrétnej pasáži zdôrazňuje? Napríklad v roku 1894 Ellen Whiteová písala členom zboru v Battle Creeku v štáte Michigan a odsudzovala kupovanie bicyklov (pozri 8T 50–53). Princíp, ktorý sa Ellen Whiteová snažila podporiť, bolo zodpovedné správcovstvo prostriedkov zverených Bohom, ako sú peniaze (v tom čase boli bicykle veľmi drahé).

Po štvrté, preštudujte si všetko, čo Ellen Whiteová k danej téme napísala. Skúmame nejasné vyhlásenia v kontexte jej všeobecného učenia o danej téme. Počas svojho života Ellen Whiteová vyjadrovala poľutovanie nad zneužívaním jej spisov. Napísala, že mnohé z toho, čo sa vydáva za posolstvo sestry Whiteovej, slúži na skresľovanie jej postojov a núti ju svedčiť v prospech vecí, ktoré nie sú v súlade s jej myšlienkami alebo názormi (1SM 44).

A napokon sa uistite, že Ellen Whiteová skutočne dané slová povedala. Existuje množstvo vyhlásení, ktoré sa jej falošne pripisujú. Najistejším spôsobom, ako si overiť, či to, čo čítame, pochádza od Ellen Whiteovej, je hľadať odkaz na zdroj. Keď si overíme, kde sa daný text nachádza, môžeme ho skúmať pomocou vyššie uvedených princípov.

V prorockých spisoch Ellen Whiteovej sme dostali úžasný dar. Je veľmi dôležité, aby sme tieto spisy, ktoré môžu byť – a sú – takým požehnaním pre milióny ľudí, čítali správne. Je tragické, keď sa zneužívajú a nesprávne aplikujú.

Viac informácií nájdete na stránke <https://whiteestate.org/absg/8>.